

En krigsforbrytelse?

25 ÅR SIDEN DRESDEN BLE BOMBET

DRESDEN, Øst-Tyskland —
(Hubert J. Erb, AP):

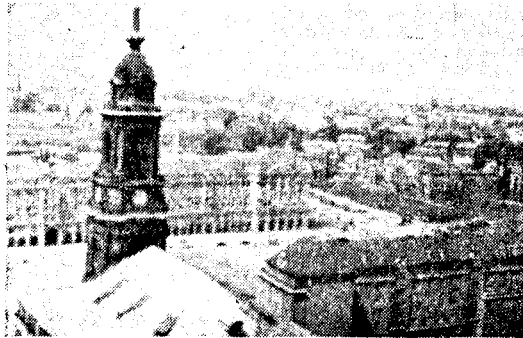
— Det begynte med sporlyss som lyste opp himmelen den skjebnsvangre dagen for 25 år siden da Dresden ble utslettet. Så, i en stadig økende larm, begynte lid å regne fra himmelen. Det regnet svovel som får mennesker til å hrønne og som i løpet av kort tid slettet den historiske og vakre byen som ofte ble kalt Tysklands Venezia, av kartet. Det skjedde fredag den trettende februar 1945.

I løpet av denne natten ble 35 000 mennesker drept innen et område som ikke var større enn 15 kvadratkilometer. Tilbake var ruinene av en av verdens vakreste byer, berømt for sine kunstsamlinger, for sin kultur og for sine velbevarte barokkbygninger fra det 18. århundre.

Ingen vet nøyaktig hvor mange som mistet livet, siden byen var oversvømt av flyktninger som prøvde å komme seg unna den fremrykkende røde armé. Der ble de innhentet av britiske bomber i et angrep som i dag nesten er uforståelig. Nazi-Tyskland nærmet seg raskt det endelige sammenbruddet. Det skjedde bare 10 uker før krigen i Europa var over, og seks måneder før atombomben ble sluppet over Hiroshima. Senere har mange kalt Dresden for den tyske Hiroshima.

Ifølge de offisielle opplysninger ble Dresden truffet av 650 000 brannbomber og i alt 3761 tonn brann- og eksplosive bomber. Flere av bombene var utstyrt med tidsinnstilling. 1350 fly deltok i angrepet.

I dag har Dresden 504 000

Dresden før bombingene: Utsikt fra rådhusårnet til Aitmarkt.

innbyggere. I 1945 var tallet 454 249, foruten de mange tusen flyktningene som kom fra de østlige deler av Øst-Tyskland. I tillegg til alle døde, resulterte angrepet i 18 millioner kubikk-meter ruiner.

— Lastebiler kjørte ruiner i flere år etter den natten, fortalte en hotellportier.

Det britiske angrepet ble fulgt opp av to amerikanske dag-angrep henholdsvis 14. og 15. februar. De amerikanske flyene slapp utallige bomber mot bredene av Elben hvor en stor del av de hjemløse hadde søkt tilflukt etter det nattlige angrep.

Men det er først og fremst «den forferdelige natten», som har brent seg inn i hukommelsen til de overlevende. En flyktning, som den gang bare var en guttunge, fortalte: — Det var et brennende helvete, så varmt at alt begynte å steke. Jeg husker

utallige mennesker som løp omkring som levende fakler før de falt om.

En eldre dame sa: — Sorte, utbrnte kroppar lå overalt. Noen var ikke større enn babyer, innskrunpet av varmen slik at de var blitt helt ukjennelige. De lå foran kirkedørene eller foran nedgangen til tilfluktsrommene. De hadde forsøkt å klamre seg fast til mur og sten for å komme vekk fra den uutholdbare varmen.

En annen kvinne som var 35 år gammel i 1945, fortalte at hun den gang bodde sammen med sin familie i utkanten av byen. Derfra kunne hun se sentrum brenne. Hun evakuerte med sine to små barn til nabo-byen Pirna. — Fjorten dager senere vendte jeg tilbake til Dresden med tog. Jeg var ikke i stand til å begripe det jeg så. Jeg falt ned på knærne, holdt

hodet i hendene og gråt. Og i dag etter alle disse årene, begynte hun på nytt å gråte da hun tenkte tilbake på de fryktelige opplevelsene.

En mann som nu er ansatt i postvesenet, var bare åtte år den gangen. Her er det han husker fra dengang: — Først var det juletrærne på himmelen — sporlyssene som ble sluppet først for å markeder målområdet. Klokken 22 kom de første bombeflyene. Det var ikke så ille til å begynne med. De slapp bomber som eksploderte. Folk begynte å trekke seg ut av sentrumsområdet. Vår gate var full av folk som var på vei ut. Men klokken 12 om natten begynte brannbombene å falle. De traff mange flyktninger som kom inn i byen østfra. Flere av disse lå i telt eller under åpen himmel. De hadde ingen plass å skjule seg. Jeg vet at vi tyskere gjorde mange fele ting under krigen, men det de gjorde med Dresden var ikke bra.

Karl Loesch, medlem av bystyret, kunne gi disse opplysningene:

— Av de 220 000 boenhetene som den gang var i Dresden ble 75 000 fullstendig ødelagt, 11 000 alvorlig ødelagt, 7000 moderat skadet og 81 000 lettere skadet.

— Av de 30 bygningene av primær historisk interesse, ble 11 fullstendig ødelagt og 10 alvorlig ødelagt, 68 bygninger som ikke hadde den samme historiske interessen ble fullstendig ødelagt.

— I byens sentrum ble 40 skoler, 35 skoler og 114 andre bygninger fullstendig ødelagt.

Og går man gjennom Dresden et kvart århundre senere, er det ikke til å nekte for at meget er blitt gjort for å gjenoppbygge byen, men at enda meget er ugjort. Planene forutsetter at man skal gjenskape noe av det som engang var. Den tradisjonsrike Praha-gaten skal stenges for all kjørende trafikk og gjøres om til gå-gate. Man har bygget opp et «kulturpalass» til 10 millioner kroner i nærheten av den gamle markedspllassen. Det stikker seg ikke ut fra det som er igjen av historiske bygninger langs Elben-terrassen ovenfor elven.

Selvifølgelig slitter Dresden med et alvorlig boligproblem, men det er ikke noe ukjent problem, hverken i øst eller vest. En

vestlig besøkende som kommer til byen merker ikke noen anti-vestlig stemning, selv om kommunistene har fremstilt angrepet som et resultat av «den anglo-amerikanske sammensvergelsen», det eneste spørsmålet man blir møtt av er: — Hvorfor akkurat Dresden? Militært hadde den ingen betydning, og det var en kjent sak at byen heller ikke hadde skikkelig luftvern. Tyskere med dårlig samvittighet for egne krigsforbrytelser unnlater aldri å vise til Dresden når de hevder at også den andre siden begikk uhyrligheter.

Den vest-tyske skuespillerforfatteren Rolf Hochhut gir i sitt skuespill «Soldatene» den britiske statsminister den gang, Winston Churchill, skylden for angrepet på Dresden og hevder at bombing av sivile mål er mord uansett hvem som gir ordre til det.

I en by-guide til Dresden blir det fremsatt en lignende påstand. Desuten tilføyes at Churchill selv gav ordre til bombingene for å overbevise Stalin om RAFs slagkraft før russerne inntok byen den 8. mai 1945.

For dem som døde i «brannorkanen» spiller det ingen rolle. Mange av dem ble kremert etterpå i store likhauger for å avverge faren for en tyfusedemi. Mange tusen ble begravet på en gravlund i skogkanten ved Moritzbogen. Gravene er utmerket. Ingen vet hvor de enkelte personer er begravet.

En stor marmorsten er reist som et minnesmerke over de døde. Den har følgende inskripsjon:

«Hvor mange døde? Hvem vet hvor mange? Av deres sår ser man lidelsens til de navnløse som døde her, brennt opp i en helveteslid forårsaket av mennesker. Til minne om ofrene for flyangrepet på Dresden den 13. og 14. februar 1945.»

I sentrum av byen står et annet minnesmerke som skrives fra tiden før angrepet. Det er ruinene av den en gang så vakre Frauenkirche. Den kan ikke repareres og dens sortviede vegger og pulveriserte mursten skal bli stående slik at alle besøkende i Dresden kan se den. Foran kirkeruinene står en statue som merkelig nok klatret seg gjennom bombeangrepet. Den forrestiller Martin Luther.

ke
a-
il-
ler
let
me
D-

de
n-
om
ke
arl
il-

r-
ok-
en
ar
pe

a,
n
st

-
r
r

k
P
n
e
l-
lt

st
t.
r
n
a
r

e
f
fa
fr
pe
of.

ne
fø
og
59
ove
Poi
Str
bar
I
for
198
en

E
bom
over
siden
en
Aksj
at e
skut
geril
boda